

SPROGMUSEET

Redaktør: Ole Stig Andersen

Rumæniens tyske mindretal

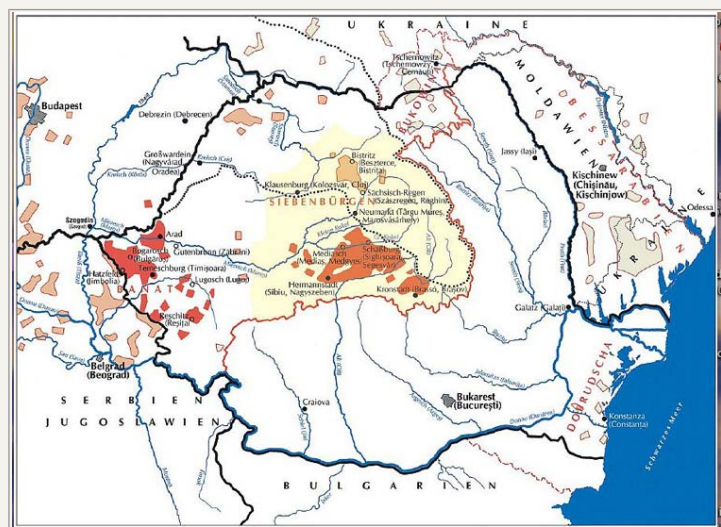
 Af [Karsten Fledelius](#) 10. december 2009 • I kategorien [Enkeltsprog](#) •

Herta Müller modtager Nobels litteraturpris i Stockholm i dag. (Foto: Wikimedia)

Herta Müller

[Herta Müller](#) blev født i 1953 i det vestlige Rumænien som del af en dengang forfulgt minoritet, det tysksprogede mindretal, som i 1930 havde udgjort over 4 % af den rumænske befolkning (750.000 af 18,3 millioner), men allerede da var svundet betydeligt ind p.g.a. udvandring, tvangsdeportation, krigstjeneste og overgreb mellem 1930 og 1953. Hendes mor tilbragte år som tvangsdeporteret i Ukraine, hendes far var som mange andre blevet rekrutteret til Waffen-SS.

Selv lykkedes det hende i 1980'erne at emigrere til Vesttyskland, som i 1978 havde indgået en aftale med Rumænien om en gradvis udvandring af det tysksprogede mindretal fra landet, som efter planerne skulle have været afsluttet i 2007. For Herta Müller var det hendes konflikt med regimet, som var afgørende for hendes emigration, for de fleste ønsket om en forbedring af deres levevilkår, for diktator Ceaușescu ønsket om en fuldstændig romanisering af landet.

De tyske mindretal i Rumænien: "Sachsen" i Siebenbürgen i Centralrumænien (Transsylvanien) og "Schwaben" i Banat i Vestrumænien. Herta Müller hører til den sidste gruppe. (Kort: siebenbuerger.de)

“Sachsen”

Det tyske mindretal i Rumænien falder i to grupper, “Sachsen” og “Schwaben”. Førstnævntes indvandring startede så tidligt som 1143 som led i den ungarske konges forsøg på at vinde kontrol over de mere afslidte liggende dele af [Transsylvanien](#). Tyskerne kom hovedsagelig fra områderne vest for Rhinen, så “sachser” er for så vidt et vildledende begreb. Der er her tale om den ældste endnu eksisterende udvandrerggruppe af tyskere, der er bevaret i Europa. Fra ca. 300.000 før Anden Verdenskrig er den skrumpet ind til 15.000 mennesker, med [Hermannstadt/Sibiu](#) som vigtigste by i dag.

Tosproget skilt (Foto: Wikimedia)

“Schwaben”

Seneste sprognyheder

4/5	Sprogforskerne fandt en skat i skoven politiken.dk
27/4	Lille indsats styrker småbørns sprog www.dr.dk
26/4	Lad os komme det danske 'jantekomma' til livs politiken.dk
23/4	Ud med sproget - Berlingske Mener www.b.dk
20/4	Unikt runefund i centrum af Odense videnskab.dk

4/1	John Holm, Pioneer in Linguistics, Dies at 72 www.nytimes.com
10/8	Young women, give up the vocal fry and reclaim your strong female voice www.theguardian.com
20/5	Bill Funding Native Language Programs Passes mtpr.org
17/5	Sounds Of The Pilbara II: Songs In Language finishes recording - WAM - West Australian Music wam.org.au
13/5	Seven US Senators Introduce Bill to Promote Preservation of American Indian Languages - Native News Online nativenewsonline.net

FLERE NYHEDER >>>

 Verdens sprog på Sproguseet.dk [på et større kort](#)

Mere i kategorien 'Enkeltsprog'

Gagauzerna, en folkspillra med förnyad status
 Kelterne – Europas indianere
 Usbekisk arabisk – et besøg i landsbyen Jogari
 Moldavisk

Nye kommentarer

Arturo til Hebraisk: Et genoplivet sprog eller et nyt sprog?
 Yunus til Two Turkish Loanwords in Swedish
 Sonstige til Den Danske Ordbog på nettet
 Mads Haupt til Er det forkert at splitte sammensatte ord?
 Monica Scheuer til Jødiske efternavne
 jane til Jødiske efternavne
 InglêS til Sprogene i Mozambique
 Birgit Eggert til Hvad er der blevet af Maren?
 Grethe Movsing til Hvad er der blevet af Maren?
 Henrik Klindt-Jensen til Ded borriijnholmska måled

Artikler om

“Schwaben” i [Banat](#), den sydvestlige del af Rumænien, udgjorde omkring 1930 omkring 450.000. Deres antal i Rumænien i dag er endnu mindre end “sachsernes”. Det er denne befolkningsgruppe, Herta Müller stammer fra. Deres antal er i dag formentlig kun omkring 10.000, med [Temeswar/Timișoara](#) som den vigtigste by, hvor der stadig i dag findes et tysk teater. I 1930 havde over halvdelen af indbyggerne i byen tysk som modersmål, i dag kun få tusinde.

Også “schwaben” er et noget misvisende begreb, de rekrutteredes af de habsburgske herskere Karl VI, Maria Theresia og Josef II i 1700-tallet hovedsagelig fra Elsass, Lothringen og Sydtyskland og var for det meste fattige bønder, som lokkedes hid, med løfte om jord, til de områder, der var blevet tilbageerobret fra tyrkerne 1688-1718 nord for Donau og nu var næsten mennesketomme, heraf den ældre betegnelse “Donau-Schwaben”. Området strakte sig fra Banat i Rumænien over det nuværende sydlige Ungarn, den serbiske provins Vojvodina og den kroatiske provins Slavonien. De to sidstnævnte steder blev de næsten totalt fordrevet fra efter Anden Verdenskrig, flest blev tilbage i Banat. Men også der under et voldsomt pres, især frem til 1956.

I dag

Når den tysk-sprogede befolkningsgruppe trods alt har overlevet i Rumænien indtil i dag, skyldes det dens ønske om at overleve som identitet kombineret med flid og et højt uddannelsesniveau. Selv under det kommunistiske regime var der enkelte fra mindretallet, som nåede helt til tops i det politiske liv. De har også forsøgt at holde sig fri af den vigtigste etniske modsætning i Rumænien – den [ungarsk-rumænske](#).

Religiøst har de holdt fast ved lutheranismen, som ellers næsten ikke findes hos andre etniske grupper, sprogligt både ved deres lokale dialekter og det højtysk, som stadig plejes på gymnasierne. Tysksprogede gymnasier findes i dag i hvert fald i [Hermannstadt/Sibiu](#), [Schässburg/Sighișoara](#) og [Temeswar/Timișoara](#), men søges i høj grad også af rumænsk-sprogede elever, som tiltrækkes af niveauet i undervisningen.

Endnu i 1989 var der 115.000 “sachsere” tilbage, det drastiske fald i befolkningstallet siden skyldes den frie mulighed for emigration kombineret med den tyske forbundsrepubliks villighed til at integrere de tidligere “[Volksdeutsche](#)”.

*Karsten Fledelius, lektor, Københavns Universitet
fmd, [Den Danske Helsinki Komité for Menneskerettigheder](#)*

Læs også:

1. [Ungarerne](#) Der er store ungarske mindretal i Ungarns nabolande, især i Rumænien (1,4 mio), Slovakiet (500.000) og Serbien (400.000). (Kort: Wikipedia) Ungarns nationale problem går langt tilbage i tiden. Da magyarerne...
2. [Rusinerne](#) Rusinerne lever i grænseområderne mellem Slovakiet, Polen, Ukraine og Rumænien. Der er også et rusinsk mindretal i Vojvodina i Serbien og i Slavonien i Kroatien, syd for kortet. Prešov er...
3. [Er Rumænien et balkanland?](#) Det Osmanniske Imperiums største udstrækning i Europa er en almindelig måde at definere Balkan på (Kort: Cambridge Modern History Atlas, 1912) I Vesteuropa opfatter mange Balkan som 'et uciviliseret sted'...
4. [Moldavisk](#) Rumænien var oprindeligt et fyrstendømme, oprettet ved en sammenlægning af fyrstendømmerne Valakhiet og Moldavien (uden Bessarabien) i 1859/61. Sproget her var rumænsk, som indtil da var blevet skrevet med kyrilliske...

Tagget med: [Balkan](#), [deportation](#), [Dialekter](#), [emigration](#), [Habsburg](#), [krig](#), [litteratur](#), [lutheranismen](#), [mindretal](#), [minoritet](#), [nobelprisen](#), [priser](#), [Rumænien](#), [Sachsen](#), [Slavonien](#), [sprogkort](#), [Transsylvanien](#), [tysk](#), [Tyskland](#), [udvandring](#), [Ukraine](#), [Ungarn](#), [Vojvodina](#), [Østrig-Ungarn](#)

1 kommentar

Martin Persson

10. december 2009 • 16:06

Ceaușescu, tror jeg nog.
[Selvfølgelig. Tak. Rettet. OSA]

Svar

Skriv en kommentar

Navn (kræves)

E-mail (kræves)

Hjemmeside

aktuelle sprog [Alfabeter](#) [Anmeldelser](#) [arabisk](#)

Biblen [bogstaver](#) [børn](#) [Danmark](#) **Dansk** [Dialekter](#)

engelsk [esperanto](#) [Formidling](#) [fransk](#) [identitet](#)

konsonanter [Medier](#) [modersmål](#) [Musik](#) [Navne](#) [norsk](#) **Ord**

ordbøger [ordforråd](#) [oversættelse](#) [Plansprog](#) [religion](#)

romanske sprog [russisk](#) [Sjov](#) [skriftsprog](#) [sprogdød](#) [Sproggeografi](#)

sprogkort **Sprogpolitik** [sprogteknologi](#)

[svensk](#) [truede sprog](#) [tv](#) [tyrkisk](#) [tysk](#) **Udtale**

[Underholdning](#) [video](#) [vokaler](#)

Arkiv	Resources
januar 2015	Ethnologue: Languages of the World
december 2014	Forvo – All the Words in the World. Pronounced.
november 2014	LL-Map: Language and Location
maj 2014	Minority Rights Group
marts 2014	Omniqnot. Writing Systems and Languages of the World
februar 2014	UNESCO Atlas of the World's Languages in Danger
oktober 2013	World Atlas of Linguistic Structures (WALS)
august 2013	
marts 2013	
januar 2013	
december 2012	
november 2012	
oktober 2012	
september 2012	Bogstavlyd
juli 2012	Dansk sprognævn
juni 2012	Den danske ordbog
maj 2012	Dialekt.dk
april 2012	dk.kultur.sprog
marts 2012	Korpus.dk
februar 2012	Nye ord i dansk på nettet (NOID)
januar 2012	Ordbog over det danske sprog
december 2011	Ordnert. Dansk sprog i ordbøger og korpus
november 2011	Sproget.dk
oktober 2011	Svenska Akademien
september 2011	Ø (Schwa.dk)
august 2011	
juli 2011	
juni 2011	
maj 2011	
april 2011	
marts 2011	
februar 2011	
januar 2011	
december 2010	
november 2010	
oktober 2010	
september 2010	
juni 2010	
maj 2010	
april 2010	
marts 2010	
februar 2010	
januar 2010	
december 2009	
november 2009	
oktober 2009	
september 2009	
august 2009	
juli 2009	
juni 2009	

maj 2009

april 2009

marts 2009

Send mig en e-mail når der kommer flere kommentarer.